

SĂPĂTURILE DIN ÎMPREJURIMILE ORAȘULUI GIURGIU

ÎN CAMPANIA de săpături a anului 1959, Muzeul de istorie din Giurgiu în colaborare cu Sectorul paleolitic al Institutului de arheologie, au efectuat săpături și cercetări de suprafață în împrejurimile orașului Giurgiu.

Obiectivele cercetate cuprind: punctul Malul Roșu situat la circa 4 km est de oraș și punctul « Rîpa Bulgarilor » (com. Slobozia) la 5 km vest de Giurgiu.

I. MALUL ROȘU

Această așezare este cunoscută încă din 1952 cînd cercetătorii Muzeului Giurgiu au descoperit un bogat material arheologic pe care l-au atribuit mai multor epoci ca: neolitic, prima și a doua epocă a fierului, prefeudal și feudal timpuriu¹. Studiind materialul descoperit, C. S. Nicolăescu-Plopșor, remarcă încă din 1955 existența unor piese lucrate într-o tehnică paleolitică, fapt care a dus la descoperirea primei așezări paleolitice din Muntenia².

Urmele arheologice de la Malul Roșu se întind pe o lungime de circa 3 km în lungul terasei dunărene de 5—6 m denumită terasa Giurgiu. Datorită întinderii considerabile am fost obligați a împărți această zonă în patru sectoare (numerotate I—IV). Săpăturile noastre au fost concentrate în sectorul I, în marginea sa de vest la circa 1,50 m de șoseaua Oinac.

Suprafața săpată este de 65 m² și a fost adîncită pînă la 2,60 m, excepție făcînd un sondaj în șanțul I care a atins 3,50 m.

Din punct de vedere stratigrafic avem de-a face cu două straturi: 1. Sol negru vegetal format din următoarele niveluri:

- a) sol arat negru vegetal gros de circa 0,15 m.
- b) sol negru tasat, gros de 0,06—0,14 m cu vagi urme de locuire din epoca feudală timpurie.
- c) sol negru cenușiu granulat, gros de circa 0,60—0,75 m, cu bogate urme de locuire din a doua epocă a fierului.
- d) sol negru-gălbui, gros de aproximativ 0,10—0,20 m, cu slabe urme de locuire din neolitic, bronz și prima epocă a fierului. Mai bine documentate sînt resturile de locuire neolitică.

2. Strat galben-albicios, prăfos, gros de peste 2 m. Limita sa inferioară nu ne este cunoscută întrucît în săpătură ea nu a fost atinsă. Acest strat cuprinde un bogat

¹ Gh. Rădulescu și M. Ionescu, *Descoperiri arheologice în raionul Giurgiu*, în *SCIV*, IV, 1—2, 1954, p. 326.

² C. S. Nicolăescu-Plopșor, Fug. Comșa, Gh. Rădu-

lescu și M. Ionescu, *Paleoliticul de la Giurgiu*, în *SCIV*, VII, 3—4, 1956, p. 223 și urm.

material litic aparținând paleoliticului. Depunerea reprezintă un loess de la sfârșitul pleistocenului.

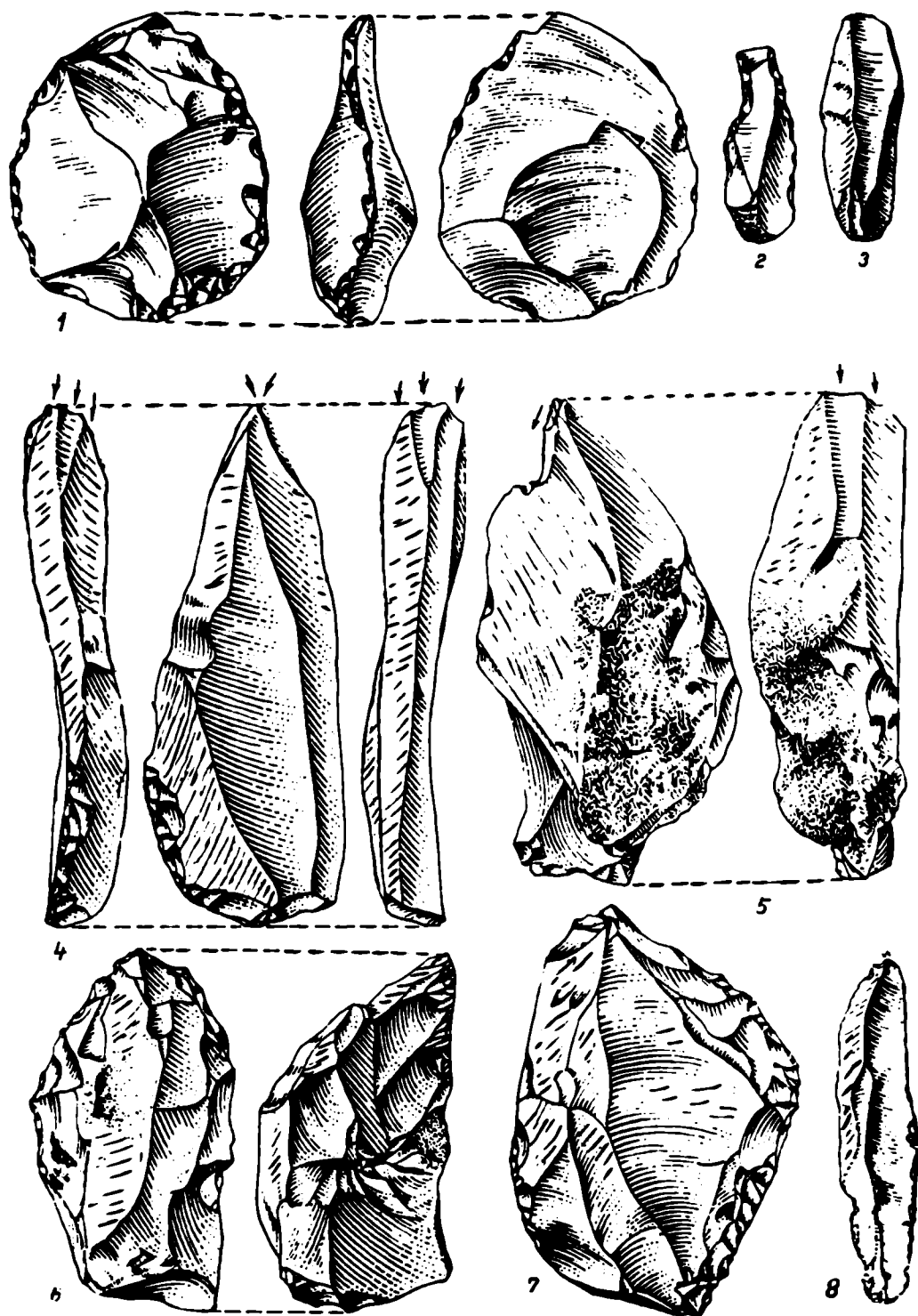

Fig. 1. — Malul Roșu-Giurgiu. Paleolitic superior final: 1, așchie clactoniană, găsită în nivelul paleolitic superior; 2, lamă retușată și cu scobitură; 3, lamă neretușată; 4, 5, burine; 6, gratoar nucleiform; 7, așchie retușată folosită la răzuire; 8, lamă cu retușe de folosire.

În cele ce urmează vom face o succintă prezentare a materialului recoltat pe nive-
luri de locuire.

A. PALEOLITICUL

Situat în loessul gălbui prăfos, se întinde pe întreaga săpătură și este foarte bogat reprezentat în obiecte litice.

În cercetările de suprafață efectuate încă din anul 1952 s-a cules un important material care cuprinde 1 310 piese atipice și 313 piese tipice, material în bună parte publi-

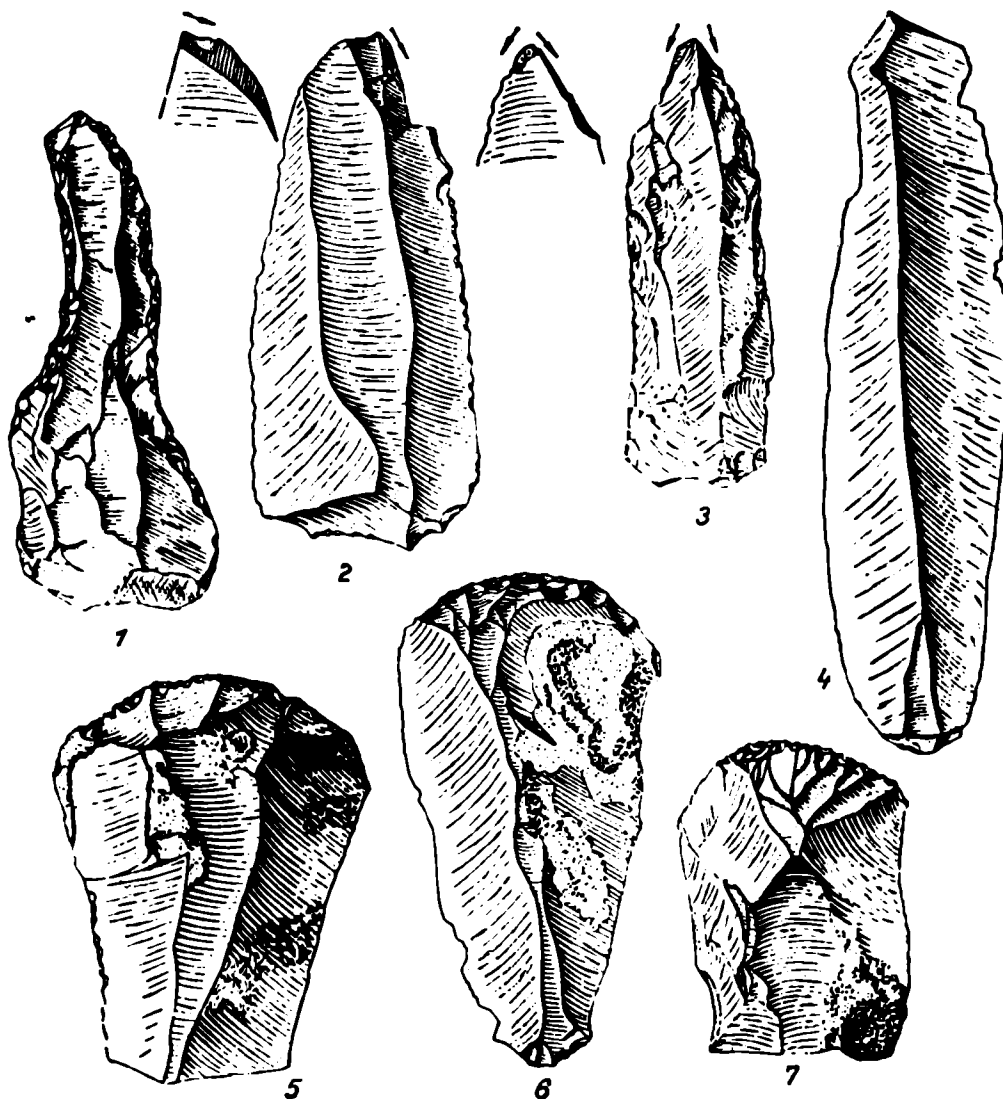

Fig. 2. — Paleolitic superior final: 1, lamă macrolitică retușată și cu scobitură; 2, 3, burine; 4, lamă macrolitică neretușată; 5—7, gratoare.

cat¹. Dintre piesele tipice culese anterior săpăturii noastre distingem: nuclee mari, unelte nucleiforme, lame, două gratoare-burin, cinci gratoare, două burine.

Cu ocazia săpăturii noastre s-a descoperit un bogat strat format din două niveluri. Primul are o grosime medie de 0,60 m (de la 1,70—2,30 m). Un număr destul de mic de piese, în special spărturi microlitice și mijlocii, apar sporadic și sub adâncimea de

¹ C. S. Nicolăescu-Plopșor, Eug. Comșa, Gh. Rădulescu și M. Ionescu, *Paleoliticul de la Giurgiu*, în SCIV/VII, 3—4, 1956, p. 223—233; C. S. Nicolăescu-Plopșor,

P. Coteș, I. Ilie, *Noi observații geomorfologice la Malul Roșu*, în *Material*, IX (în curs de apariție).

2,30 m. Al doilea nivel a oferit numai 286 piese atipice și 17 tipice (lame). Ele au fost găsite mai sus de 1,70 m, adică între 1,20—1,50—1,60 m și sînt lucrate din același material în special silex albăstrui închis și vinețiu. Descoperirea acestor 300 piese deasupra concentrării masive a materialului litic, ne face să credem că avem de-a face cu continuarea prelucrării silexului într-o perioadă mai tîrzie. Nu putem vorbi în această situație de o asociere a silexurilor cu ceramica neolitică.

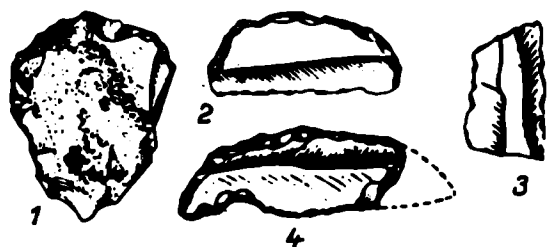

Fig. 3. — Slobozia-Ripa Bulgarilor. Unelte microlitice de silex din neoliticul timpuriu: 1, gratoar, 2, 4, semilune; 3, lamă trunchiată.

Nivelul I paleolitic (1,70—2,30 m) cuprinde circa 14 713 obiecte atipice, dintre care cele mai multe le formează spărturile mijlocii și microlitice, așchiile macrolitice de decorticare, precum și bulgării mari ce ating dimensiunile de 0,10—0,22 m lungime, — unii din ei cu urme de cioplire.

Materialul tipic apare într-un număr de 880 piese; dintre acestea cele fragmentare sînt în proporție de aproape 70%. Ele se pot împărți în trei mari categorii:

- a) Piese microlitice (pînă la 3,5 cm lung.) — 21%.
- b) Piese mijlocii (între 3,5 cm — 7 cm. lung.) — 54%.
- c) Piese macrolitice (lungi de peste 7 cm) — 25%.

Din cele 880 piese, proporția lor pe tipuri de unelte este următoarea:

Nr. crt.	Denumirea pieselor	nr. piese	%
1	Nuclee	13	1,43
2	Așchii lamelare	35	3,85
3	Lame neretușate	784	89,42
4	Lame cu retușe oblice pe una din laturi, sau cu retușe de uzură.	15	1,65
5	Gratoare	18	2,00
6	Așchii retușate folosite la răzuit; unelte macrolitice de tip rabot	6	0,66
7	Burine	4	0,44
8	Lame microlitice cu virful ascuțit și cu o muchie înaltă retușată	2	0,22
9	Lamă microlitică cu o latură retușată	1	0,11
10	Lame cu retușe pe ambele laturi (forme specifice pentru Malul Roșu)	2	0,22
Total		880	100%

Materia primă din care au fost prelucrate aceste unelte este reprezentată prin: silex vînat și albăstrui închis cu granulație mare, în proporție de 70%, silex gălbui-maron 20% și 10% altă piatră (gresie etc). Această materie primă provine foarte probabil din apropierea așezării și anume de peste Dunăre, din platforma prebalcanică.

Pe întreaga suprafață săpată (65 m²) s-au găsit, între 1,80—2,20 m, trei mici ateliere. Cel mai bogat conține 3 242 piese, dintre care numai 274 sînt tipice (lame, așchii lamelare, nuclee, două gratoare și un burin). El a apărut în partea de est a pătratului 2 din șanțul II și nu a putut fi descoperit în întregime; aproape jumătate din suprafața sa se întinde dincolo de limita săpăturii noastre. La nivelul său (deci la 2,12 m adîncime) s-a observat o mică pată de pămînt ars, groasă de 0,03—0,04 m. De asemenea, s-au găsit și două complexe de pietre, unul reprezentînd cu certitudine o vatră. De altfel, urme de cărbune au fost sesizate în mal, încă mai de mult, cu ocazia cercetărilor de suprafață.

Vatra descoperită de noi are o formă ovală, cu diametrele maxime de $0,74 \times 0,63$ m. Ea este formată din pietre (gresii) lungi de $0,12-0,22$ m, și groase de $0,06-0,09$ m, dispuse orizontal. Pe pietre și între ele, s-au găsit: bucăți de cărbune, cenușă și pământ ars la roșu, obiecte litice numeroase. Acestea din urmă sînt concentrate pe o suprafață de $1,10 \times 0,90$ m. Printre piesele tipice distingem: opt gratoare, două lame mici netușate și o așchie microlitică retușată. De asemenea, la circa $0,80$ m nord-vest de vatră au apărut încă două gratoare.

Un alt complex de pietre a fost descoperit în pătratul 1 din șanțul III, la același nivel cu vatra. El constă dintr-o grupare de opt—zece pietre (gresii și pietre de riu), dispuse neuniform, fie orizontal, fie în cant. N-a oferit nici cenușă și nici cărbune, fapt care ne îndreptățește să nu-l socotim vatră.

Tot în șanțul III s-a descoperit o mică bucată de ocru roșu.

Vom căuta în cele ce urmează să facem o succintă prezentare a utilajului tipic. În primul rînd trebuie relevat faptul că, în anul acesta n-am găsit nici o unealtă nucleiformă de tipul celor descoperite anterior. De asemenea nu și-au făcut apariția acum nici uneltele compuse cum ar fi gratoarul-burin. Printre cele mai importante piese menționăm: gratoarele, burinele și lamele retușate.

a) Gratoarele sînt de mărime mijlocie și macrolitică în cea mai mare parte cu latura activă convexă, unul nucleiform și două de tip « cu bot » (museu).

b) Burinele sînt de tip: de unghi, median, nucleiform.

c) Două lame, una macrolitică și alta mijlocie, retușate abrupt pe latura stîngă, ce prezintă o largă scobitură, iar pe latura dreaptă conțin retușe oblice. Ambele piese pot fi socotite ca forme specifice nivelului paleolitic de la Malul Roșu.

Pe baza acestor descoperiri rezultă că bogatele ateliere de prelucrarea silexului de aici aparțin probabil unui aurignacian întîrziat din perioada finală a ultimului stadiu Würm. Această afirmație poate fi întărită nu numai pe existența unui bogat depozit de obiecte litice (circa 15000 piese) în cea mai mare parte a lor deșeuri de fabricare, dar și prin aflarea unui sărac material tipic care nu depășește 6%. Spre exemplu, piesele tipice ca, gratoarele, burinele și lamele cu scobitură retușate, nu reprezintă decît 0,1% din materialul recoltat. În schimb, aproape 70% din unelte se găsesc în stare fragmentară. Uneltele finite luau calea schimbului aici rămîind doar materialul fragmentar, pierdut, sau neterminat. Prin bogăția materialului atelierele de la Malul Roșu se pot asemăna cu cele găsite la Gilma → Roate, unde au apărut de asemenea mari cantități de deșeuri de fabricare.

Despre încadrarea stratului paleolitic de la Malul Roșu în protoneoliticul preceramic nu poate fi vorba, deoarece elementele caracteristice acestei perioade nu-și fac apariția¹. Foarte interesantă este și descoperirea în șanțul II, la $1,90$ m adîncime, a unei așchii mici clactoniene. Ea are o formă aproape ovală de dimensiunile $5,3 \times 4,5 \times 1,4$ cm cu vîrfurile sparte din vechime. Este lucrată dintr-un silex de culoare neagră cu pete albastrii și e puternic rulată. Prezintă pe laturile lungi retușe oblice fine și un plan de lovire lat și oblic precum și un bulb de percuție proeminent, dar fragmentar. După tehnica în care e lucrată poate fi încadrată foarte bine în paleoliticul inferior (tehnica clactoniană). Cum a ajuns ea în stratul paleolitic de la Malul Roșu e greu de spus. E foarte probabil ca ea să fi fost culeasă întîmplător din apropierea locului de aprovizionare cu silex sau de aiurea și adusă, poate, cu scopul de a fi refolosită, deși urme de reutilizare nu s-au putut observa. Dacă așa stau lucrurile, atunci pe malul nostru sau pe cel vecin, bulgăresc, trebuie să fi existat o asemenea așezare clactoniană.

¹ D. Berciu, *Neolitic preceramic în Balcani*, în SCIV, IX, 1, 1958, p. 96—97.

Săpăturile viitoare vor aduce noi contribuții la înțelegerea mai justă a epocii de sfârșit a paleoliticului superior pe teritoriul patriei noastre iar cercetările din jur urmează să stabilească aria de răspîndire, pe baza schimbului, a produselor atelierelor de la Malul Roșu.

AL. PĂUNESCU

B. NEOLITICUL

Nivelul neolitic este destul de slab reprezentat în zona săpată de noi.

S-au găsit două gropi cu scoici, ambele de formă ovală, una în pătratul 5 al șanțului I și alta în pătratul 3 al șanțului II. Cea din șanțul I, are diametrele maxime de $0,92 \times 0,70$ m, și adîncimea de 0,42 m, iar aceea din șanțul II, mai mică, a fost observată în partea de vest a pătratului, numai pe o lungime de 1,18 m și pe o lățime de 0,36 m și are o adîncime de 0,16 m.

În aceste gropi s-au găsit foarte multe valve întregi de *Unio* precum și fragmente ceramice.

Ceramica neolitică se poate împărți în două mari categorii:

a) Din prima categorie fac parte fragmentele cu multă pleavă în pastă sau cu pastă neagră cu impurități fine. Ca decor se distinge pe unul din ele ornamentul incizat cu linii groase, iar pe altul dungi excizate și culoare albă. Alte trei (buze) au ca decor caneluri și pliseuri.

Ceramica din această categorie aparține culturii Boian.

b) În cea de-a doua categorie intră fragmentele cu pastă neagră sau cărămizie, în compoziția cărora se observă cioburi pisate. Ele sînt lipsite de decor, în schimb au suprafețele exterioare lustruite. După formă și tehnica în care sînt lucrate aparțin culturii Gumelnița. Depunerea neolitică fiind destul de subțire și săracă în material, fragmentele ceramice ale celor două culturi se întrepătrund.

Materialul litic constă din peste 30 piese din silex de culoare maron, gălbuie și vinată. Se disting lame neretușate, așchii, un nucleu microlitic, o lamă microlitică fragmentară cu o latură trunchiată oblic și retușată și un gratoar microlitic fragmentar.

Fauna este reprezentată prin oase, maxilare și molari de *Ovis aries*, *Bos taurus*, *Sus scrofa*.

În cercetările de suprafață au mai fost găsite cîteva fragmente ceramice cu multă pleavă în pastă și silexuri: lame și gratoare.

M. IONESCU

C. A DOUA EPOCĂ A FIERULUI

Sub depunerea de locuire feudal timpurie au apărut urmele unei intense locuiri care atinge grosimea de circa 0,60—0,75 m, aparținînd epocii geto-dace.

S-au găsit două bordeie, o groapă și un bogat material ceramic și faunistic.

Bordeiul I e situat în partea de SE a săpăturii în șanțul I și III (pătratul 1—3). El nu a putut fi delimitat în întregime deoarece spre mijlocul său a fost deranjat de o groapă modernă. Cu toate acestea s-a putut distinge forma sa ovală, a cărei suprafață atinge circa 12 m^2 (3×4 m). Adîncimea sa atinge 0,70 m, dimensiune socotită față de nivelul de la care a fost săpat.

În el s-au găsit bucăți de chirpic, pămînt ars, unele cu urme de lipitură, un fragment de lamă de silex ce prezintă vădite retușe de reutilizare, precum și oase întregi și

sparte de oaie (*Ovis aries*), un maxilar de ciine (*Canis familiaris*) și scoici. Mai tot materialul ceramic constă din fragmente de vase poroase primitive, unele având ca decor briul alveolar iar altele cu toartă, un fund de strecurătoare și două prisnele.

Fig. 4. — Malul Roșu-Giurgiu: 1, cupă getică de tip «delian»; 2, vas strecurătoare; 6, căluie dacică; 10, ceramică dacică; 7, ceramică feudală timpurie; 9, ceramică Boian. Slobozia-Ripa Bulgarilor: 3, 5, 8, ceramică Boian (etapa Greacă); 4, ceramică din prima epocă a fierului (cultura Basarabi).

De asemenea au apărut într-un număr mai mic cioburi din pastă cenușie curată și unele cu suprafața exterioară de culoare neagră lustruită, lucrate la roată.

Bordeiul II. Descoperit în partea de NNE a șanțului III (pătratul 5) bordeiul n-a fost săpat decît pe o lungime de 2 m și o lățime de 1,15 m. Forma lui nu a putut fi stabilită deoarece se întinde și în afara suprafeței săpate. Adîncimea sa maximă atinge circa 0,70 m. De asemenea, în el am găsit fragmente ceramice din pastă poroasă primitivă, un prisnel plat, și oase sparte.

Groapa dacică. Are o formă ovală neregulată cu diametrele maxime de $1,40 \times 1,30$ m și a fost observată în șanțul I și șanțul III (pătratul 3). Adâncimea sa este de 3,35 m.

Datorită adâncimii sale, groapa a atins și a depășit bogatul nivel paleolitic, fapt care explică existența zecilor de piese litice aflate pe mai toată întinderea depunerii dacice.

Din ea s-au cules multe fragmente de chirpic cu urme de nuiiele, pământ ars cu lipitură pe una din suprafețe, provenite probabil de la vetre, un obiect de fier, fragmente de rîșniță probabil circulară, oase sparte, maxilare și molari de oaie (*Ovis aries*), porc (*Sus scrofa*), cal (*Equus caballus*), precum și valve de scoici (*Unio*).

La circa 0,50–0,60 m de la limita superioară a gropii s-a observat, pe o lungime de 0,30 m și o lățime de 0,20 m, o aglomerare de cenușă și cărbune. De asemenea alte două mici suprafețe de cărbune compact, s-au mai găsit și spre fundul gropii, la adâncimea de circa 3 m.

Ceramica este foarte bogat și variat reprezentată. S-au cules peste 700 fragmente ceramice, un vas întreg și alte două aproape întregi, două greutăți de lut de formă piramidală și un prîsnel bitronconic.

De asemenea s-a găsit și un număr de fragmente ceramice aparținînd primei epoci a fierului; pasta lor este neagră și cărămie, cu suprafețele exterioare puternic lustruite.

Ca vase aproape întregi distingem o strecurătoare cu o singură toartă și o cupă «deliană» getică din pastă cenușie.

Într-o scobitură laterală, lungă de 0,36 m, de la fundul gropii, a apărut o căuie dacică întreagă, așezată în poziție normală.

Întregul material găsit ne permite să o socotim nu ca o simplă groapă de caracter gospodăresc. Prin existența atît a cenușei și cărbunelui cît și a afumătoarei dacice, așezată într-un loc special, credem că avem de-a face, mai probabil, cu o groapă de caracter ritual.

În întreaga suprafață săpată, nivelul dacic mai cuprinde pe lîngă numeroase fragmente ceramice din pastă poroasă primitivă și unele de bună calitate ca cele din groapă și bordeie precum și material de import.

Din categoria celor locale distingem trei vâscioare mici, unul întreg și alte două fragmentare. S-au mai găsit și cîteva obiecte de fier, în special cuie.

În șanțurile I–II (pătratele 1–2) nivelul dacic a fost deranjat ca și bordeiul I, de o groapă modernă.

În șanțul III (pătratul 2) s-a găsit o aglomerare de scoici de mărimea aceloră găsite în groapa dacică.

La limita inferioară a nivelului dacic au apărut cîteva fragmente ceramice din prima epocă a fierului și din epoca bronzului.

În cercetările de suprafață făcute pe întreaga așezare au fost culese mai multe fragmente ceramice din a doua epocă a fierului dintre care amintim un fragment dintr-o mînușă de amforă rodiană cu stampila olarului «Adamas» avînd dedesubtul numelui caduceul lui Mercur (identificată de prof. D. Tudor și datată între anii 200–180 î.e.n.).

Alte fragmente culese, în special buze de străchini, aparțin primei epoci a fierului, iar unul cu decor în benzi și triunghiuri hașurate umplute cu alb poate fi datat în epoca mijlocie a bronzului (cultura Tei).

Din cele prezentate mai sus reiese că la Malul Roșu a existat o intensă și bogată așezare geto-dacă, ce prezintă prin ceramica sa asemănări cu cea de la Popești (reg. București) ¹.

Din aceste motive așezarea noastră poate fi datată — cu oarecare rezerve — în sec. II—I î.e.n.

¹ R. Vulpe, *Șantierul arheologic Popești*, în *SCIV*, VI, 1–2, 1955, p. 239–264; idem, în *Materiale*, III, 1957,

p. 227–242; idem, în *Materiale*, V, 1959, p. 339–347.

D. FEUDAL TIMPURIU

Pe întreaga suprafață săpată n-au apărut decît cîteva fragmente ceramice ce s-au găsit, în special, în aglomerări de cărbune, împreună cu obiecte de fier și zgură. Forma acestor aglomerări este ovală cu un diametru maxim de circa 0,60—0,70 m.

Fragmentele ceramice sînt de culoare cărămidie sau neagră-cenușie, și au o pastă neagră, impură, în compoziția căreia se observă fie nisip, fie pietricele. Ca decor distingem grupe de linii incise dispuse paralel, și benzi în val. Ceramica ne permite să datăm locuirea în perioada feudală timpurie deoarece ea are strînse analogii¹ cu aceea descoperită la Gogoșari¹ și Alexandria².

În cercetările de suprafață efectuate pe podul și la piciorul terasei am găsit mai multe cioburi cu același decor din care unele culese din malul surpat proveneau din bordeie. Această observație ne permite să credem că la Malul Roșu poate exista, mai spre est, o bogată locuire din această vreme. De asemenea, tot din maluri am adunat cîteva fragmente ceramice din pastă cenușie pură, unele lustruite, caracteristice perioadei prefeudale.

GH. RĂDULESCU

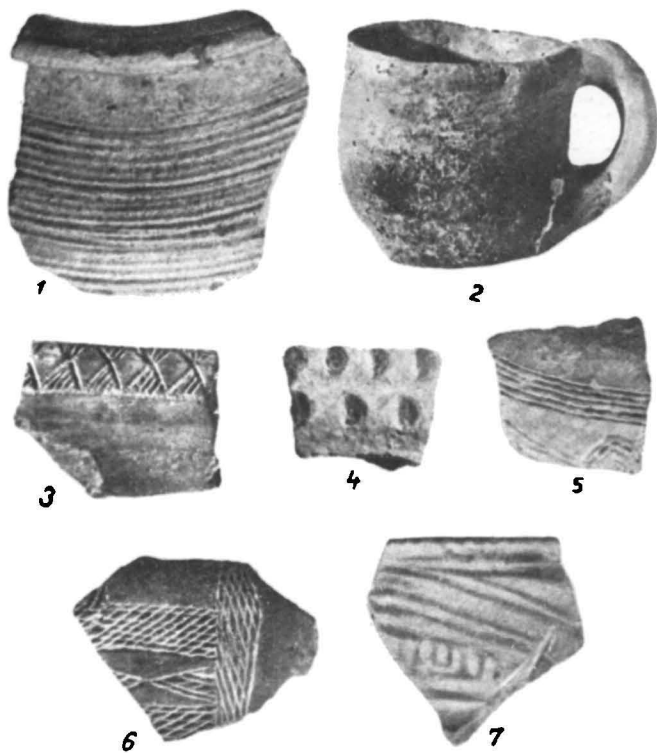

Fig. 5. — Malul Roșu-Giurgiu: 1, ceramică feudală timpurie; 2, ceașcă din epoca fierului; 6, ceramică aparținînd culturii Tei; 3, ceramică aparținînd culturii Basarabi; 5, ceramică de tip Tei; 4, ceramică de la începutul epocii bronzului; 7, ceramică Boian (etapa Greacă).

II. SLOBOZIA

(Rîpa Bulgarilor)

Acest punct este situat la circa 1 000 m sud de satul Slobozia, în lungul ultimei terase dunărene denumită terasa Giurgiu.

Și aici, ca și la Malul Roșu, avem de-a face cu o întinsă așezare care cuprinde un bogat material ceramic din: neolitic, bronz, hallstatt, La Tène, prefeudal și feudal timpuriu. S-a constatat chiar existența unei depuneri de locuire paleolitică, documentată deocamdată prin cîteva lame din silex albăstrui și vinețiu, culese din loessul gălbui prăfos al malului terasei care este contemporană în timp celei de la Malul Roșu³.

La circa 25 m sud-vest de marginea drumului a fost trasat un șanț denumit S. I, avînd dimensiunile de 6×2 m. Această secțiune a fost adîncită pînă

¹ B. Mitrea și C. Preda, *Săpăturile de salvare de la Gogoșari și Cacaleți*, în *SCIV*, VI, 3—4, 1955, p. 627—632.

² B. Mitrea și C. Preda, *Săpăturile de salvare de la Alexan-*

dria, în *Materiale*, V, 1959, p. 178—180.

³ Gh. Rădulescu și M. Ionescu, *Noi puncte arheologice pe barta raionului Giurgiu*, în *SCIV*, VI, 1—2, 1955, p. 300—301.

la 2 m, oferind din punct de vedere stratigrafic următorul aspect: I. Strat negru format din :

a) sol vegetal, arat, gros de circa 0,05 m.

b) sol negru cenușiu, gros de 1—1,10 m, cuprinzând resturi de la începutul epocii bronzului și din neolitic.

c) sol negru-gălbui de 0,35—0,40 m, tot cu resturi neolitice.

II. Loess gălbui prăfos, gros de peste 0,90 m. Limita sa inferioară nu ne este cunoscută întrucât în săpătură ea nu a fost atinsă.

Pe baza materialului ceramic am putut distinge două niveluri de locuire, unul aparținând neoliticului și altul perioadei de început a epocii bronzului.

Ceramica neolitică cuprinde fragmente din pastă neagră cu impurități fine, cu suprafețele exterioare negre sau cărămizii și unele chiar lustruite. Menționăm un fragment de buză care prezintă caneluri fine dispuse orizontal. Ceramica din nivelul superior conține fragmente cu decor de creștături și alveole pe buză și briu alveolar

Fig. 6. — Malul Roșu-Giurgiu, vatră paleolitică.

sub margine. De asemenea, pe altele găsim ornamentul în striuri, proeminența sau toarta tubulară¹.

Fauna ambelor niveluri constă din oase întregi și fragmentare, două maxilare de *Ovis aries*, molar de *Bos taurus* și două coarne. S-au mai găsit și multe valve de scoici, unele aglomerate într-o groapă de formă ovală cu diametrul de 0,70 m.

Materialul litic din cele două niveluri cuprinde 14 piese din silex de culoare maron și brună, și anume: șapte gratoare de mărime mijlocie și unul macrolitic, lame, așchii.

În cercetările de suprafață, făcute cu ocazia săpăturii noastre, atît în stînga cît și în dreapta drumului de la Ripa Bulgarilor am cules un bogat și variat material ceramic precum și silexuri. Ceramica cuprinde fragmente din diferite epoci. Cea mai veche este aceea din pastă neagră cu multă pleavă și cu decor incizat, excizat și pliseuri. După forma, tehnica și decorul lor, toate se pot încadra în fazele de început ale culturii Boian². De relevat este un fragment de buză cu creștături fine pe margine, din pastă neagră, pură, cu suprafețele exterioare cărămizii. Ca decor prezintă pliseuri, ornament caracteristic fazei Bolintineanu. Alte fragmente, cu decor incizat și cele mai multe excizat din pastă neagră, cu foarte multă pleavă, sînt caracteristice fazei Giulești (etapa Greaca și Aldeni, după periodizarea Eug. Comșa).

Epoca bronzului este reprezentată printr-un fragment tipic culturii Tei.

Prima epocă a fierului se face cunoscută prin fragmente de străchini cu suprafețele lustruite, cu decor canelat și incizat, de tip Basarabi.

¹ I. Nestor, *Fouilles de Glina*, în *Dacia*, III—IV, 1933, p. 226—252; S. Morintz, G. Cantacuzino, D. V. Rosetti, *Sanctuarul arheologic București*, în *Materiale*, V, 1959, p. 633—635.

² Eug. Comșa, *Considerații cu privire la evoluția culturii Boian*, în *SCIV*, V, 3—4, 1954, p. 361—392; idem, *Săpături de salvare la Bogata și Boian*, în *Materiale*, V, 1959, p. 113—121.

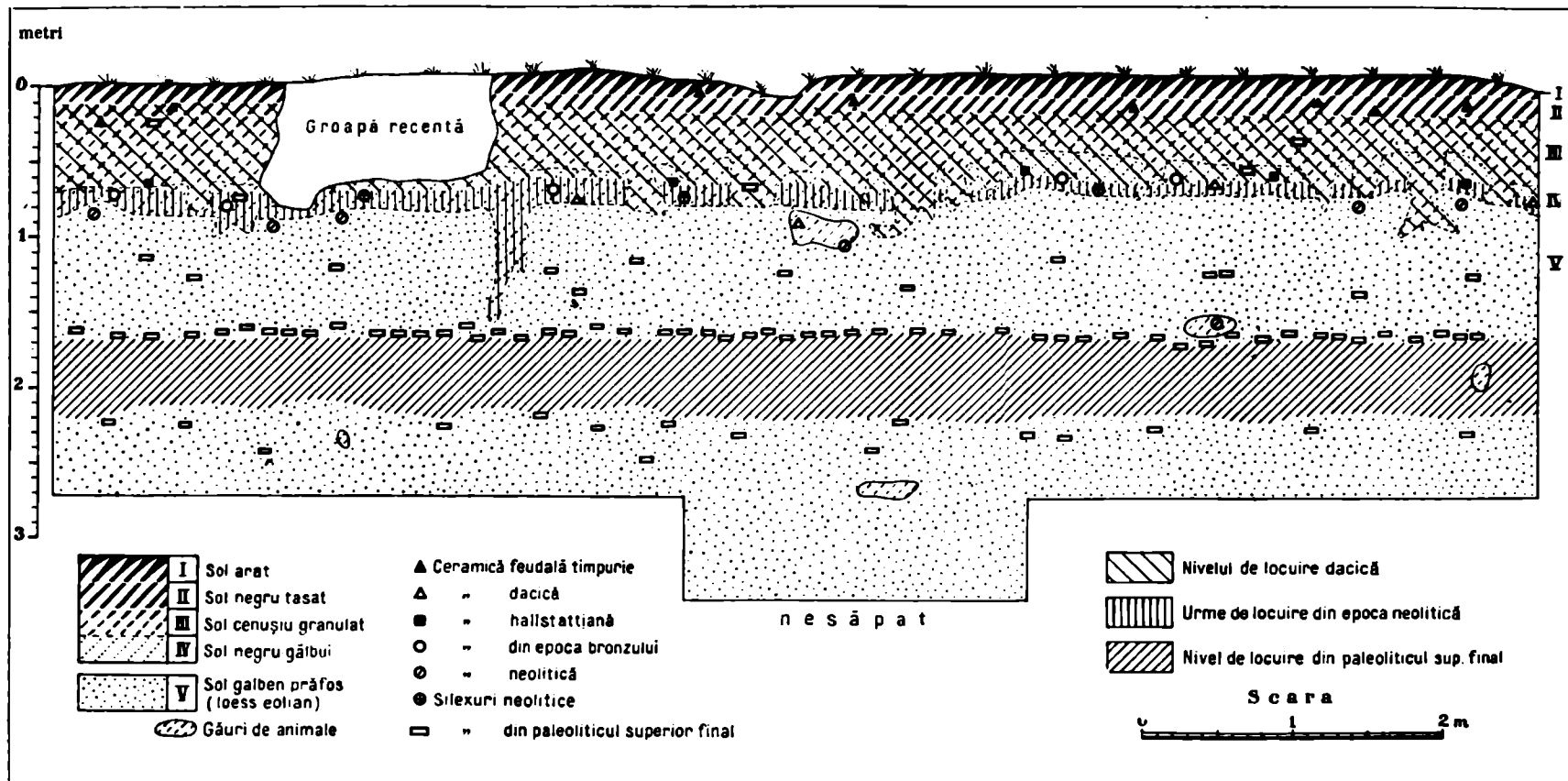

Fig. 7. — Malul Roșu-Gurghiu, profilul peretelui de est al șanțului I.

A doua epocă a fierului e reprezentată prin fragmente de pastă cenușie pură și din pastă poroasă primitivă.

Perioadei prefeudale îi atribuim unele cioburi din pastă de bună calitate, iar celei feudal timpurii un bogat material ceramic analog celui de la Malul Roșu.

Obiectele litice culese de pe arătură și de pe plajă sînt în majoritate microlitice. De relevat este faptul, că cea mai mare parte a așezării a fost distrusă de apele mari ale Dunării, ceea ce explică bogăția de material ceramic și de silex răspîndit pe plajă. S-au găsit lame microlitice și mijlocii neretușate, trei semilune (două fragmentare și una întreagă), 15 gratoare microlitice și mijlocii, precum și numeroase așchii. Predomină materialul microlitic. Silexul este în cea mai mare parte de culoare maron-gălbui și provine din platforma prebalcanică. Aceste obiecte litice aparțin neoliticului, și anume fazelor de început ale culturii Boian. Este foarte dificil a socoti microlitele de la Slobozia ca aparținînd unei singure faze a culturii Boian, totuși prin dimensiunile lor mici și prin formele geometrice (semilune) se pot încadra, cu oarecare rezerve, în faza Bolintineanu și poate chiar Giulești. În concluzie, cercetările reduse de la Slobozia ne-au dat posibilitatea să descoperim pe o întinsă suprafață existența mai multor locuiri din diferite epoci, în bună parte contemporane cu cele de la Malul Roșu.

M. IONESCU

РАСКОПКИ В ОКРЕСТНОСТЯХ ГОРОДА ДЖУРДЖУ

РЕЗЮМЕ

В 1959 году музей гор. Джурджу в сотрудничестве с палеолитическим отделом Института археологии Академии РНР произвел раскопки и поверхностные исследования в Малул Рошу (в 4 км к востоку от города) и в Рыпа Булгарилор близ Слобозии. Найденные в Малул Рошу материалы восходят к концу верхнего палеолита, к неолиту, бронзовому веку, гальштатской эпохе, латенскому периоду, дофеодалному и раннефеодалному времени. Палеолитический горизонт залегает в толще желтоватого лесса на глубине 1,70—2,30 м. Приблизительно 15000 предметов свидетельствуют о том, что здесь когда-то существовали большие мастерские для обработки кремния. Наряду с тремя перерабатывающими мастерскими был обнаружен и овальный очаг из камня (песчаника), а также откатанный кремневый отщеп, сработанный согласно клактонской технике.

Весьма вероятно, что мастерские в Малул Рошу восходят к позднеориньякскому времени, к заключительному периоду последней стадии Вюрм.

Неолитическое обитание представлено сравнительно скудно, в отличие от дакийского горизонта (II—I вв. до н.э.), изобилующего керамикой. В последнем обнаружили две землянки и яму, вероятно ритуального характера. Керамический материал состоит из фрагментов примитивных пористых сосудов и сосудов из чистого серого теста, дакийской чашки, цедилки и гетской «делосской» чаши. В верхней части чернозема нашли несколько черепков раннефеодалного периода (X в.).

В Рыпа Булгарилор (Слобозия) вскрыли следы обитания неолитической эпохи и раннебронзового века. На размытых берегах, на пашнях и на песке собрали керамический материал, восходящий к неолитическому времени (фазы Болинтиняну-Джулешти культуры Боин), к бронзовому веку, к гальштатскому периоду (Басараби), к дакийскому латенскому времени и к раннефеодалной эпохе.

В лессе обнаружили несколько палеолитических отщепов и пластин, аналогичных находкам в Малул Рошу. На прибрежном песке, в основном было найдено множество кремневых орудий, большей частью микrolитических (полумесяцев, пластин, скребков, отщепов), датированных эпохой раннеолитического обитания (фазы Болинтиняну-Джулешти).

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Малул Рошу-Джурджу. Поздний период верхнего палеолита: 1, отщеп клактонского типа, найденный в уровне верхнего палеолита; 2, ретушированная пластина с выемкой; 3, неретушированная пластина; 4—5, резцы; 6, нуклеусовидный скребок; 7, ретушированная пластина, служившая скребком; 8, пластина со следами употребления.

Рис. 2. — Поздний период верхнего палеолита: 1, макролитическая ретушированная пластина с выемкой; 2, 3, резцы; 4, макролитическая неретушированная пластина; 5—7, скребки.

Рис. 3. — Слобозия-Рыпа Булгарилор. Кремневые микролитические орудия раннего неолита: 1, скребок; 2—4, полумесяц; 3, усеченная пластина.

Рис. 4. — Малул Рошу-Джурджу: 1, гетская чаша «делосского» типа; 2, сосуд-цедилка; 6, дакийская курильница; 10, дакийская керамика; 7, керамика раннефеодального времени; 9, керамика Боян, Слобозия—Рыпа Булгарилор; 3, 5, 8, керамика Боян (фаза Гряка); 4, керамика раннежелезного века (культура Басараби).

Рис. 5. — Малул Рошу-Джурджу: 1, керамика раннефеодального времени; 2, чаша железного века; 6, керамика культуры Тей; 3, керамика культуры Басараби; 5, керамика типа культуры Тей; 4, керамика культуры раннебронзового века; 7, керамика Боян (фаза Гряка).

Рис. 6. — Малул Рошу-Джурджу: палеолитический очаг.

Рис. 7. — Малул Рошу-Джурджу: профиль восточной стены рва I.

FOUILLES AUX ENVIRONS DE GIURGIU

RÉSUMÉ

Le Musée de Giurgiu a effectué cette année, en collaboration avec le secteur paléolithique de l'Institut d'Archéologie, des fouilles et des recherches de surface à Malul Roșu (4 km est de la ville) et à Ripa Bulgarilor, près de Slobozia. Les matériaux découverts à Malul Roșu appartiennent au paléolithique supérieur final, au néolithique, à l'âge du bronze, au Hallstatt, au La Tène et aux périodes des migrations et féodale ancienne. Le niveau paléolithique apparaît en plein lœss jaune, à 1^m70—2^m30 de profondeur. Les objets trouvés (près de 15 000) révèlent l'existence de vastes ateliers où l'on travaillait le silex. Outre trois ateliers de ce genre, on a également découvert un âtre ovale construit en blocs de grès, ainsi qu'un éclat de silex roulé, travaillé selon la technique clactonienne.

Les ateliers de Malul Roșu appartiennent très probablement à l'aurignacien tardif, correspondant à la période finale du dernier stade Würm.

Le niveau d'habitation néolithique est assez pauvrement représenté, contrairement au niveau dace (IIe—Ier siècles av.n.è.), fort riche en céramique. Dans ce dernier niveau on a trouvé deux huttes à demi enfouies dans le sol et une fosse, de caractère probablement rituel. La céramique comprend des fragments de vases poreux primitifs ou d'une pâte grise pure, une tasse dace, une passoire et une coupe « délienne » gète. La couche superficielle de l'humus a livré quelques tessons appartenant à la période féodale ancienne (Xe siècle).

À Ripa Bulgarilor (Slobozia) on a découvert des traces d'habitat du néolithique et du début de l'âge du bronze. On y a recueilli, dans l'éboulis des berges, dans des labours et sur les grèves, des matériaux céramiques appartenant au néolithique (phases Bolintineanu-Giulești de la civilisation de Boian), à l'âge du bronze, au Hallstatt (Basarabi), au La Tène dace, à la haute période des migrations.

Dans le lœss, on a mis au jour quelques éclats et quelques lames paléolithiques pareilles à celles de Malul Roșu. Les grèves, surtout, ont livré une quantité considérable de silex pour la plupart microolithiques (demi-lunes, lames, grattoirs, éclats), que les auteurs assignent au néolithique ancien, à savoir aux phases Bolintineanu — Giulești.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Malul Roșu-Giurgiu. Paléolithique supérieur final: 1, éclat clactonien, trouvé dans le niveau paléolithique supérieur; 2, lame retouchée et à encoche; 3, lame non retouchée; 4, 5, burins; 6, grattoir nucléiforme; 7, éclat retouché, utilisé comme racloir; 8, lame à retouches dues à l'usage.

Fig. 2. — Paléolithique supérieur final: 1, lame macroolithique retouchée et à encoche; 2, 3, burins; 4, lame macroolithique non retouchée; 5—7, grattoirs.

Fig. 3. — Slobozia-Ripa Bulgarilor. Outils microolithiques en silex du néolithique ancien: 1, grattoir; 2, 4, demi-lune; 3, lame tronquée.

Fig. 4. — Malul Roșu-Giurgiu: 1, coupe gète de type « délien »; 2, vase-passoire; 6, cassolette dace; 10, céramique dace, 7 céramique féodale ancienne; 9, céramique Boian. Slobozia-Ripa Bulgarilor: 3, 5, 8, céramique Boian (étape Greaca); 4, céramique de la première époque du fer (civilisation de Basarabi).

Fig. 5. — Malul Roșu-Giurgiu: 1, céramique féodale ancienne; 2, tasse de l'époque du fer; 6, céramique appartenant à la civilisation de Tei; 3, céramique appartenant à la civilisation de Basarabi; 5, céramique de type Tei; 4, céramique du début de l'âge du bronze 7, céramique Boian (étape Greaca).

Fig. 6. — Malul Roșu-Giurgiu: âtre paléolithique.

Fig. 7. — Malul Roșu-Giurgiu: coupe de la paroi Est de la tranchée I.